

A TÉR-EPI „NÉPMOZGALOM” és „NÉPSZÁMLÁLÁS” indikátorcsoportjainak tartalma és mutatóinak értelmezése

Nagy Csilla, Juhász Attila

Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium, Epidemiológiai és Surveillance Központ, Semmelweis Egyetem

Egészségmonitorozási képzés Egészségfejlesztési Irodák részére
Budapest, 2025. április 1.

RRF-2.3.1-21-2022-00006 Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium

Az epidemiológiai mutatók

Milyen típusú mutatók a NÉPMOZGALMI és NÉPSZÁMLÁLÁSI mutatók a TÉR-EPI-ben?

A NUMERIKUS MUTATÓK ALAPTÍPUSAI

ABSZOLÚT számok

SZÁRMAZTATOTT számok

VISZONYSZÁMOK

INDEXEK

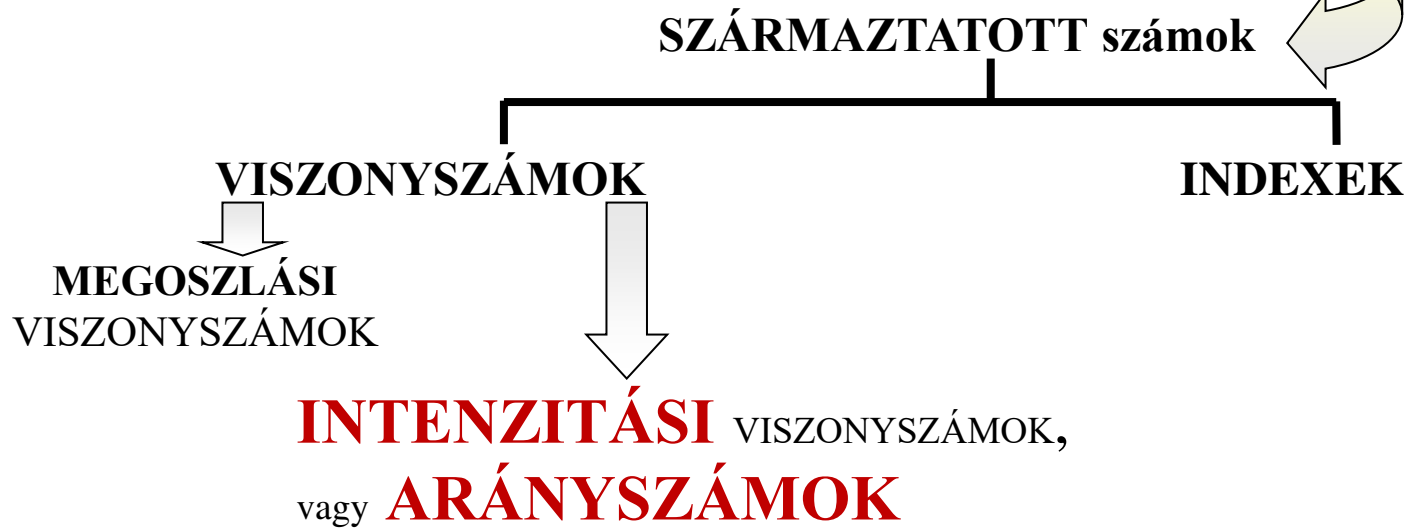
MEGOSZLÁSI
VISZONYSZÁMOK

INTENZITÁSI
VISZONYSZÁMOK

DINAMIKUS
VISZONYSZÁMOK

A NUMERIKUS MUTATÓK ALAPTÍPUSAI

- * A megfigyelt jelenség gyakoriságát méri az érintett populációban
- * a mutató számlálójában és nevezőjében szereplő mennyiségek mindig egy adott időpontra (pl. prevalencia), vagy időtartamra (pl. incidencia), vonatkoznak
- * a számláló és a nevező dimenzióval is rendelkezik
- * „rendhagyó arányszámok”: **csecsemőhalálozás**, anyai halálozás
- * **nem adhatók össze!!!!!!!!!!!!!!**

* számítása:

$$\frac{\text{A VIZSGÁLT ESEMÉNYEK (SZEMÉLYEK) SZÁMA ADOTT IDŐ ALATT}}{\text{AZ ÉRINTETT POPULÁCIÓ ÁTLAGOS SZÁMA UGYANAZON IDŐ ALATT}} \times k$$

(„k” szorzó= a 10 valamelyik hatványa)

Indikátorok

Mik azok az indikátorok?

Népegészségügyi indikátor meghatározása:

„Egy fogalomkör rövid leírása, amely a leghasznosabb információkat hordozza az adott népegészségügyi kérdésről. A lakosság egészségi állapotára és az azt meghatározó tényezőkre, valamint ezek kapcsolatára vonatkozó megállapításokat alátámasztó **tények halmaza.**”

(EUROPEAN COMMUNITY HEALTH INDICATORS (ECHI), 2003.)

A népmozgalom (demográfia) indikátorcsoportja

TÉR-EPI Epidemiológiai és Surveillance Központ

Válasszon kategóriát

Keresés...

- > Halálozás
- ✓ **Népmozgalom**
 - Csecsemőhalálozás 1000 főre
 - Éveszületési arányszám 1000 főre
 - Halálozási arányszám 1000 főre
 - Természetes szaporodás-fogyás 1000 főre
 - Belföldi vándorlási különbözet 1000 főre
 - Öregedési index
 - Eltartottsági ráta
- > Társadalmi-gazdasági helyzet

Egészségbiztonság Nemzeti Laboratórium RRF-2.3.1-21-2022-00006

Logos: Széchenyi Terv Plusz, Magyarország Kormány, Az Európai Unió finanszírozásával NextGeneration EU

Map showing regions: TRENCIN REGION, BANSKA BYSTRICA REGION, KOŠICE REGION, ZAKARPATTIA OBLAST, BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLEN, SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG, SATU-MARE, SALAJ, BIHOR, ARAD, ALBA, HUNEDOARA, TIMIS, CSONGRÁD, BÉKÉS, JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK, HEVES, NÓGRÁD, KOMÁROM-ESZTERGOM, GYŐR-MÓSON-SÓPRON, VAS, VESZPRÉM, FEJÉR, BÁC-S-KISKUN, TOLNA, SOMOGY, ZALA, BARANYA, BJELOVAR-BILOGORA COUNTY, VIROVITICA-PODRAVINA, KOPRIVNICA-KRIŽEVCI COUNTY, KRAPINA-ZAGORJE COUNTY, VARAŽDIN COUNTY, ZAGREB COUNTY.

Vármegye szűrő: Válasszon vármegyét

Átlátszatlanság: [Slider]

Esri, HERE, Garmin, USGS

Activate Windows Go to Settings to activate Windows.

GD

Powered by Esri

TÉR-EPI indikátorok megfeleltetése az ECHI rendszernek

A nemzetközi összehasonlíthatóság érdekében az Alapvető Európai Egészségügyi Mutatók (European Core Health Indicators – ECHI) rendszerét alapul véve alakítottuk ki a TÉR-EPI szakrendszerben az általunk felhasználni kívánt indikátorok listáját.

Az ECHI szempontrendszer alkalmazása mellett szól, hogy rendelkezésre állnak a szükséges fogalommeghatározások és adatgyűjtési mechanizmusok, valamint lehetséges különböző jellemzők mentén (pl. nem, életkor, területi egység) további csoportosításuk.

Az alapvető európai egészségügyi mutatók az alábbi csoportokra oszthatók:

- Demográfiai és társadalmi-gazdasági tényezők;
- Egészségi állapot;
- Az egészséget meghatározó tényezők;
- Egészségügyi beavatkozások: egészségügyi szolgáltatások;
- Egészségügyi beavatkozások: egészségfejlesztés.

https://health.ec.europa.eu/indicators-and-data/overview_en
[European Core Health Indicators \(ECHI\) - European Commission](#)

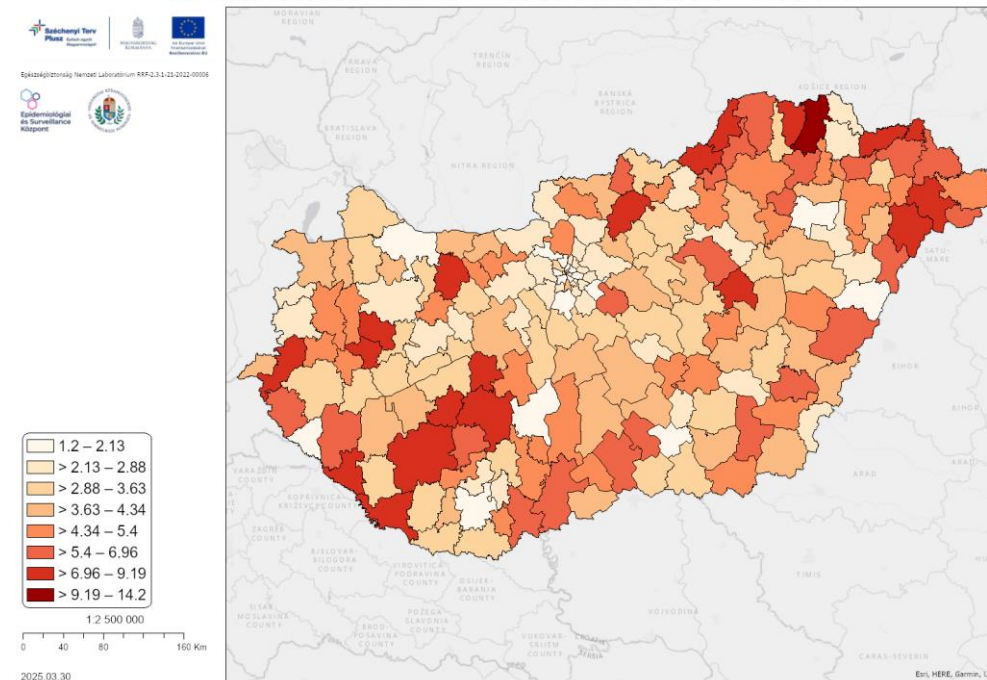

Csecsemőhalálózási arányszám 1000 főre

(az élveszülöttek első életévi halálózását , azaz a csecsemőhalandóságot) méri

Alap információk	Rövid meghatározás	A csecsemőhalálózási arányszám az ezer élveszülöttre jutó, de egy éven aluli meghaltak arányát mutatja meg.
	Típus	Arányszám (intenzitási viszonyszám)
	Indikátorként szerepeltetés indoka	A csecsemőhalandóság az egyes országok fejlettségének egyik fontos mérőszáma, valamint több demográfiai mutatóra nézve is kiemelt jelentősége van (pl. a születéskor várható átlagos élettartam, a potenciálisan elvesztett életévek). Napjainkban is használatos mutató, mivel érzékenyen fejezi ki egy adott terület társadalmi-gazdasági fejlettségét, az egészségügyi ellátás színvonalát.
	ECHI csoport	II. Egészségi állapot
		-
	Adatminőség	Az élveszületés és a halálozás a teljeskörűen regisztrált (anyakönyvezett) adatok közé tartozik.
Kiszámítás	tényleges adatok forrása	KSH
	Számítási mód (amennyiben értelmezhető)	(Egy éves kor előtt meghaltak száma/élveszületések száma)*1000 Számításánál minden, az élveszületést követően, de az egyéves kor betöltése előtt bekövetkezett halálesetet figyelembe veszünk (kivéve a halva született és a születésük évfordulóján meghalt gyermekeket). A legfontosabb különbség az egyéb kor-specifikus rátákhoz képest az, hogy kiszámításakor nem az adott év elején és végén életben lévők számának átlagát vesszük figyelembe, hanem az összes megszületettet.

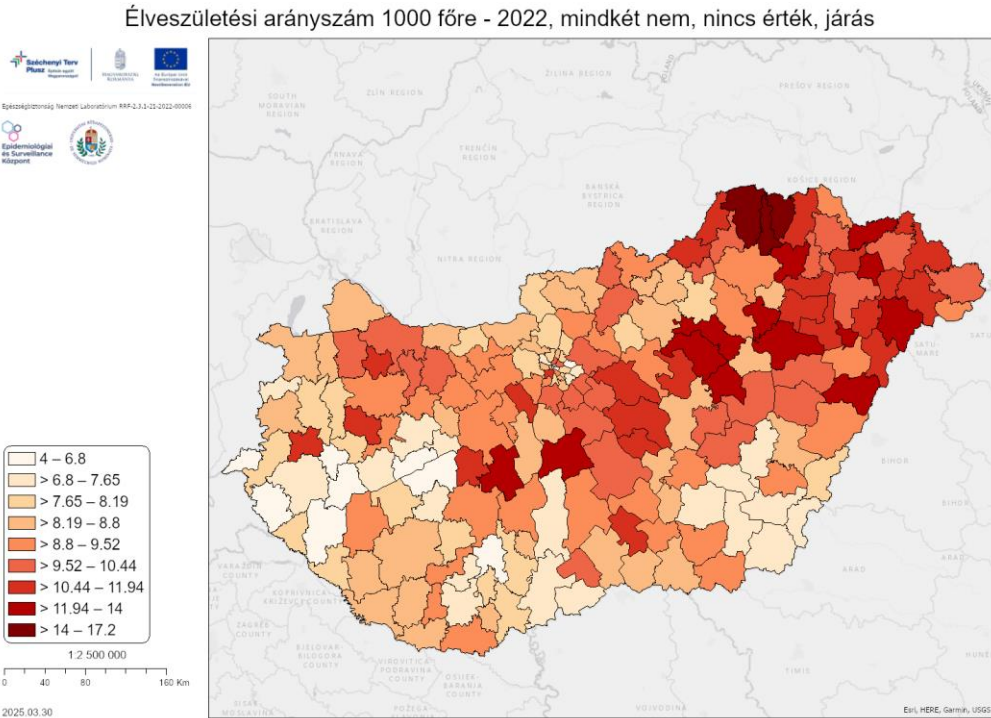
Csecsemőhalálozás 1000 főre - 2022, mindkét nem, nincs érték, járás

Élveszületési arányszám 1000 főre

Élveszületési arányszám		
Alap információk	Rövid meghatározás	Az élveszületési arányszám az ezer főre jutó élveszületések számát mutatja egy adott évben. Viszonyítási alap az évközepi népesség, amely az év eleji és az év végi (gyakorlatban a következő év január 1-jei) népességszám átlaga.
	Típus	Arányszám (intenzitási viszonyszám)
	Indikátorként szerepeltetés indoka	Adott terület népességének összetételét alapvetően meghatározó folyamatok közé tartozik az élveszületés, a halálozás és a vándorlás.
	ECHI csoport	I. Demográfia és társadalmi egyenlőtlenség
	Adatminőség	Anyakönyv alapú adatforrás esetén magas a validitás, szemben az előre vetített adatok felhasználása esetén tapasztalt alacsonyabb validitással. Ez elsősorban a nevezőre (évközepi lakosságszám) értendő.
	tényleges adatok forrása	KSH
Kiszámítás	Számítási mód (amennyiben értelmezhető)	(adott területi egységhez tartozó, adott évi élveszületések száma/adott területi egységhez tartozó, adott évközepi lakosságszám) *1000
	Megjegyzés	-

Halálozási Arányszám 1000 főre

Alap információk	Rövid meghatározás	A halálozási arányszám az ezer főre jutó halálozások számát mutatja egy adott évben. Viszonyítási alap az évközepi népesség, amely az év eleji és az év végi (gyakorlatban a következő év január 1-jei) népességszám átlaga.
	Típus	Arányszám (intenzitási viszonyszám)
	Indikátorként szerepeltetés indoka	Adott terület népességének összetételét alapvetően meghatározó folyamatok közé tartozik az élveszületés, a halálozás és a vándorlás.
	ECHI csoport	I. Demográfia és társadalmi egyenlőtlenség
	Adatminőség	Anyakönyv alapú adatforrás esetén magas a validitás, szemben az előre vetített adatok felhasználása esetén tapasztalt alacsonyabb validitással. Ez elsősorban a nevezőre (évközepi lakosságszám) értendő
	Adatok forrása	KSH
Kiszámítás	Számítási mód (amennyiben értelmezhető)	(adott területi egységhez tartozó, adott évi halálozások száma/adott területi egységhez tartozó, adott évközepi lakosságszám) *1000
Megjelenítés	Területi felbontás(ok)	járás/vármegye
	Megjelenítés típusa	koropletikus térkép/kartogram (járás/vármegye)

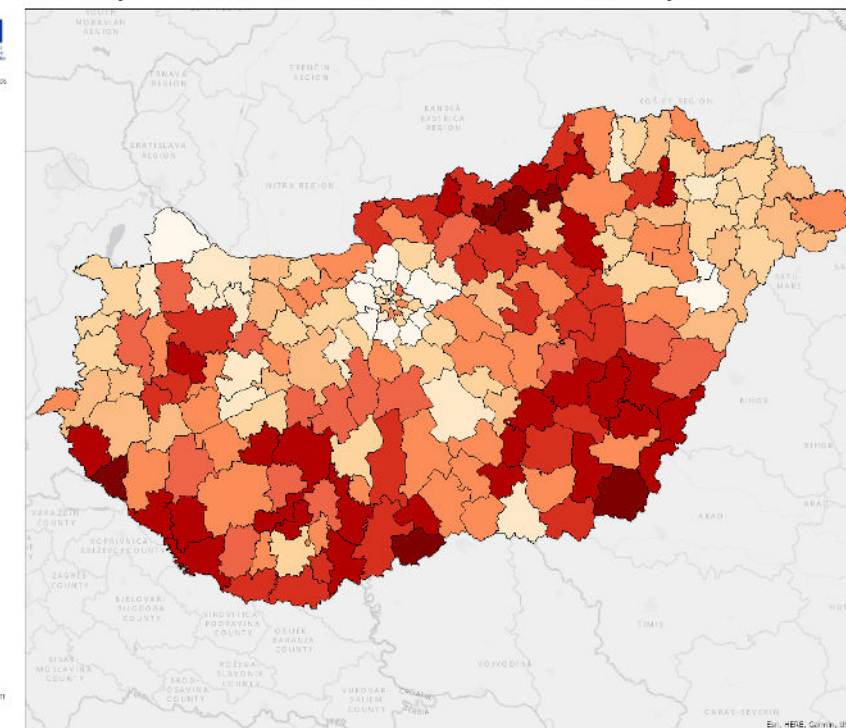
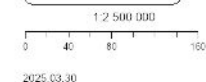
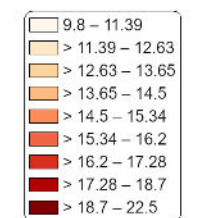
Halálozási arányszám 1000 főre - 2022, mindkét nem, nincs érték, járás

Széchenyi Terv
PhAR

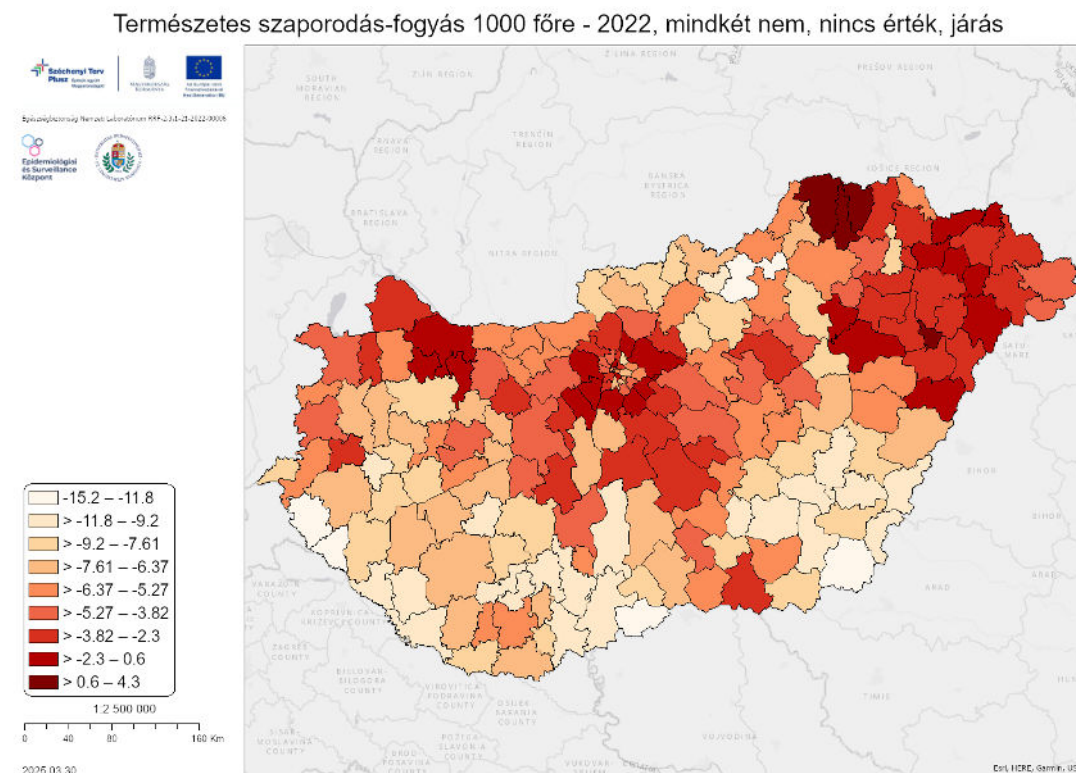
Epidemiológiai és Surveillance Rendszer

Természetes szaporodás/fogyás 1000 főre

Alap információk	Rövid meghatározás	A természetes szaporodás, fogyás az élveszületések és a halálozások különbözetét tartalmazza ezer lakosra számítva. Természetes szaporodásról akkor beszélünk, ha a születések száma meghaladja a halálozásokét (a mutató pozitív előjelű), ellenkező esetben természetes fogyásról van szó (a mutató negatív előjelű).
	Típus	Arányszám (intenzitási viszonzszám)
	Indikátorként szerepeltetés indoka	Adott terület népességének összetételét alapvetően meghatározó folyamatok közé tartozik az élveszületés, a halálozás és a vándorlás.
	ECHI csoport	I. Demográfia és társadalmi egyenlőtlenség
	Adatminőség	Anyakönyv alapú adatforrás esetén magas a validitás, szemben az előre vetített adatok felhasználása esetén tapasztalt alacsonyabb validitással. Ez elsősorban a nevezőre (évközepi lakosságszám) értendő.
	Adatok forrása	KSH
Kiszámítás	Számítási mód (amennyiben értelmezhető)	(adott területi egységhez tartozó, adott évi élveszületési arányszám - adott területi egységhez tartozó, adott évi halálozási arányszám
	Megjegyzés	-
Megjelenítés	Területi felbontás(ok)	járás/vármegye
	Megjelenítés típusa	koropletikus térkép/kartogram (járás/vármegye)

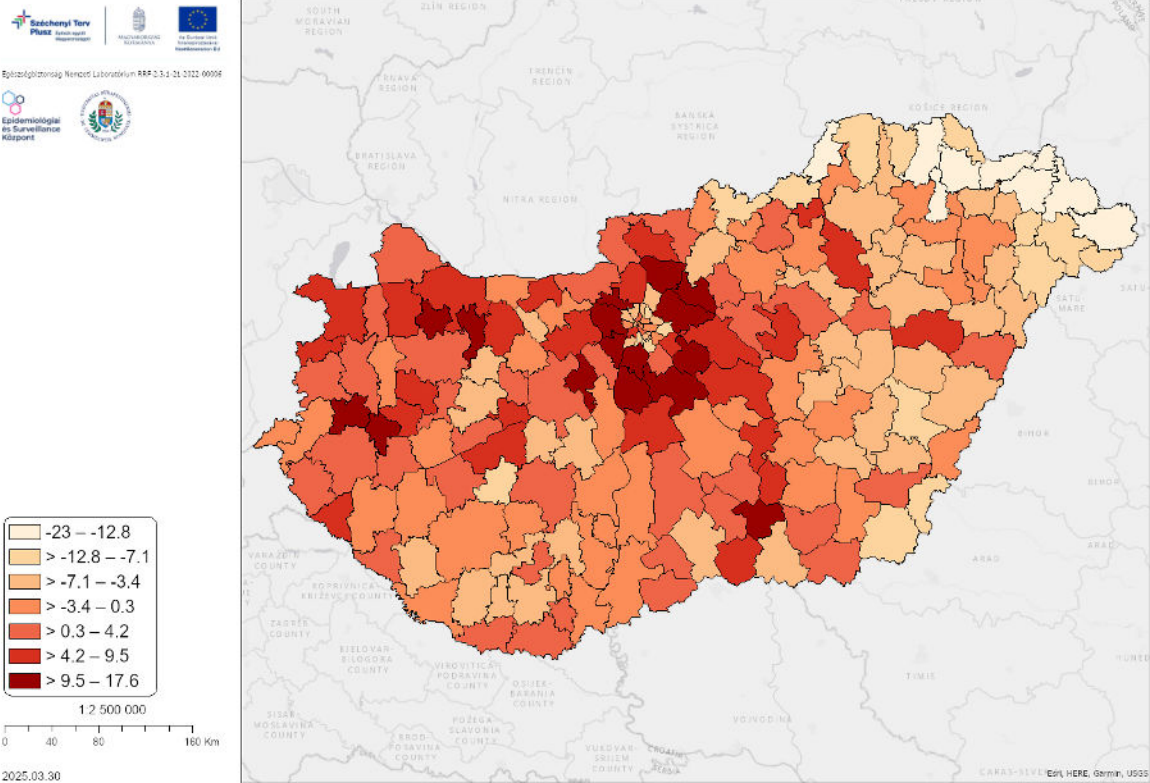

Belföldi vándorlási különbözet 1000 főre

Alap információk	Rövid meghatározás	A mutató egy adott közigazgatási egység esetében az odavándorlók és az elvándorlók számának különbözetét tartalmazza ezer lakosra számítva, amely magába foglalja az állandó és az ideiglenes vándorlást is. Viszonyítási alap az évközepi népesség, amely az év eleji és az év végi (gyakorlatban a következő év január 1-jei) népességszám átlaga.
	Típus	Arányszám (intenzitási viszonzszám)
	Indikátorként szerepeltetés indoka	Adott terület népességének összetételét alapvetően meghatározó folyamatok közé tartozik az élveszületés, a halálozás és a vándorlás. A vándorlás egy adott földrajzi terület népesség vonzó hatását, illetve annak hiányát fejezi ki.
	ECHI csoport	I. Demográfia és társadalmi egyenlőtlenség
	Adatminőség	Anyakönyv alapú adatforrás esetén magas a validitás, szemben az előre vetített adatok felhasználása esetén tapasztalt alacsonyabb validitással. Ez elsősorban a nevezőre (évközepi lakosságszám) értendő.
	Adatok forrása	KSH
Kiszámítás	Számítási mód (amennyiben értelmezhető)	$((\text{adott évben adott területi egységbe odavándorlók száma} - \text{adott évben adott területi egységből elvándorlók száma}) / \text{adott területi egységhez tartozó, adott évközepi lakosságszám}) * 1000$
	Megjegyzés	-
Megjelenítés	Területi felbontás(ok)	Járás/vármegye
	Megjelenítés típusa	koropletikus térkép/kartogram (járás/vármegye)

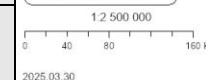
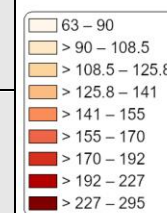
Belföldi vándorlási különbözet 1000 főre - 2022, mindkét nem, nincs érték, járás

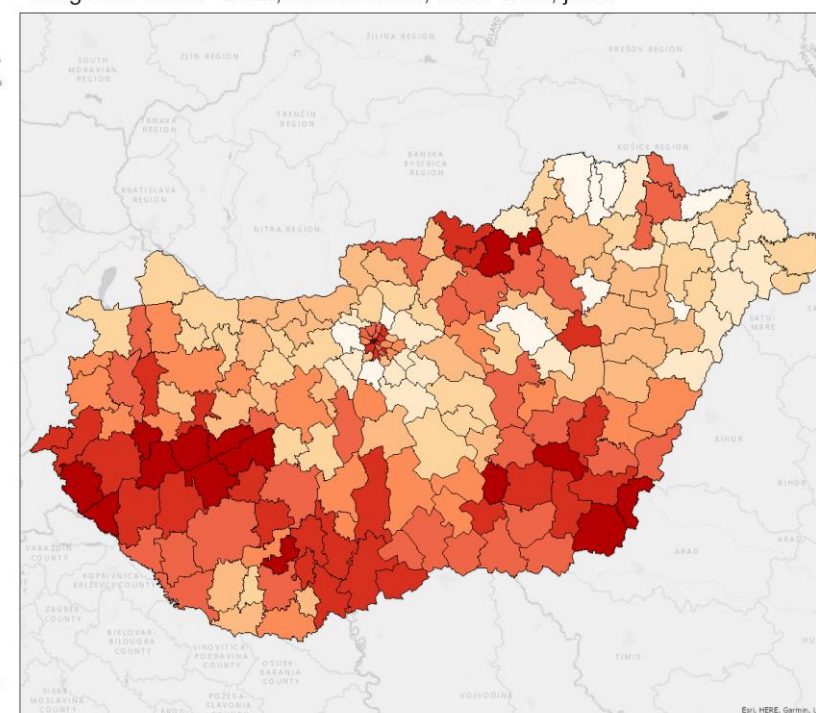
Öregedési index

Száz gyermekkorúra jutó időskorú száma (öregedési index)		
Alap információk	Rövid meghatározás	A 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó 65 évesek és annál idősebbek arányát mutatja.
	Típus	Arányszám (intenzitási viszonzszám)
	Indikátorként szerepeltetés indoka	A népesség idősödésének egyik gyakran használt mérőszáma az öregedési index, amely a népesség korösszetétele változásának és az előregedés folyamatának legfontosabb indikátora. Mivel a jövőbeni tendenciákat vetíti előre, indikátorként való szerepeltetése a demográfiai jövő szempontjából indokolt.
	ECHI csoport	I. Demográfia és társadalmi egyenlőtlenség
	Adatminőség	
	Tényleges adatok forrása	Anyakönyv alapú adatforrás esetén magas a validitás, szemben az előre vetített adatoknál tapasztalt alacsonyabb validitással.
Kiszámítás	Számítási mód (amennyiben értelmezhető)	KSH
	Megjegyzés	(65 évesek és idősebbek száma/0-14 évesek száma)*100
	Területi felbontás(ok)	járás/vármegye)
	Megjelenítés típusa	járás/vármegye)

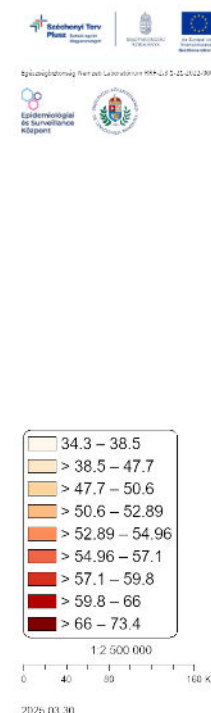
Öregedési index - 2022, mindkét nem, nincs érték, járás

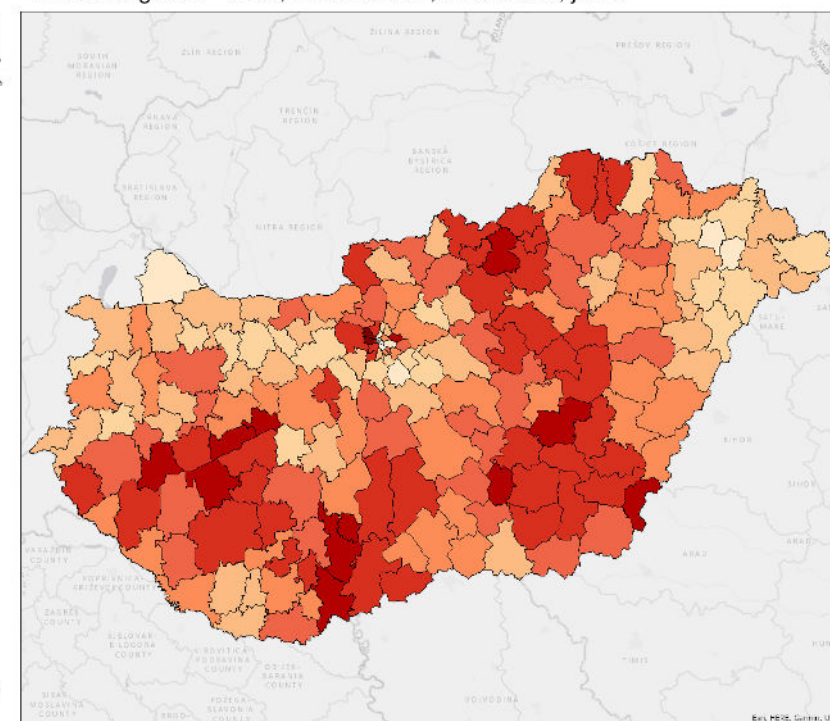
Eltartottsági ráta

Száz aktív korúra jutó gyermek- és időskorú száma (eltartottsági ráta)		
Alap információk	Rövid meghatározás	a gyermek- (0–14 éves) és az idős (65 éves és annál idősebb) népesség a 15–64 éves népesség százalékában.
	Típus	Arányszám (intenzitási viszonzszám)
	Indikátorként szerepeltetés indoka	A népesség öregedésének mérésére használatos mutató.
	ECHI csoport	I. Demográfia és társadalmi egyenlőtlenség
	Adatminőség	jó
	Tényleges adatok	Anyakönyv alapú adatforrás esetén magas a validitás, szemben az előre vetített adatoknál tapasztalt alacsonyabb validitással.
	Adatforrás	KSH
Kiszámítás	Számítás	$(0-14 \text{ évesek} + 65 \text{ évesek és idősebbek száma} / 15-64 \text{ évesek száma}) * 100$
	Értelmezés	Az eltartottsági mutatók a népesség korösszetételében történt változások legfontosabb indikátorai.
Megjelenítés	Megjelenítés típusa	járás/vármegye
	Megjegyzés	koropletikus térkép/kartogram (járás/vármegye)

Eltartottsági ráta - 2022, mindkét nem, nincs érték, járás

NÉPSZÁMLÁLÁSI indikátorok

Népszámlálási mutató	Definíció
Foglalkoztatottak aránya*	A foglalkoztatottak aránya a teljes lakosság körében.
Munkanélküliek aránya*	A munkanélküliek aránya a teljes lakosság körében.
Inaktív keresők aránya*	Az inaktív keresők aránya a teljes lakosság körében.
Eltartottak aránya*	Az eltartottak aránya a teljes lakosság körében
Összkomfortos lakások aránya	Az összkomfortos lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Komfortos lakások aránya	A komfortos lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva
Összkomfortos és komfortos lakások aránya*	Az összkomfortos és komfortos lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Félkomfortos lakások aránya	A félkomfortos lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Komfort nélküli lakások aránya	A komfort nélküli lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Szükség- és egyéb lakások aránya	A szükség- és egyéb lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Hálózati vízvezetékkel ellátott lakások aránya	A hálózati vízvezetékkel ellátott lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Házi vízvezetékkel ellátott lakások aránya	A házi vízvezetékkel ellátott lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Családra vonatkoztatott gyermekszám	100 családra jutó gyermekek száma.
Gyermekecs családok aránya*	A gyermekecs családok aránya a családok számához viszonyítva.
Gyermektelen családok aránya	A gyermektelen családok aránya a családok számához viszonyítva.
Házaspár és élettársi kapcsolatok*	A párkapcsolaton (házaspár és élettársi kapcsolat) alapuló családok aránya a családok számához viszonyítva.
Élettársi kapcsolatok	Az élettársi kapcsolaton alapuló családok aránya a családok számához viszonyítva.
Gyermekecs nevelő házaspár és élettársi kapcsolatok*	A gyermekecs nevelő, kétszülős (házaspár és élettársi kapcsolat) családok aránya a családok számához viszonyítva.
Egy gyermeket nevelő házaspár és élettársi kapcsolatok	Egy gyermeket nevelő, kétszülős (házaspár és élettársi kapcsolat) családok aránya a családok számához viszonyítva.
Két gyermeket nevelő házaspár és élettársi kapcsolatok	Két gyermeket nevelő, kétszülős (házaspár és élettársi kapcsolat) családok aránya a családok számához viszonyítva.

Népszámlálási mutató	Definíció
Hálózati és házi vízvezetékkel ellátott lakások aránya*	A hálózati és házi vízvezetékkel ellátott lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Meleg folyóvízzel ellátott lakások aránya	A meleg folyóvízzel ellátott lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Vízöblítéses WC-vel ellátott lakások aránya*	A vízöblítéses WC-vel ellátott lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Közcsonatnával ellátott lakások aránya*	A közcsonatnával ellátott lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Házi csatornával ellátott lakások aránya	A házi csatornával ellátott lakások (és lakott üdülők) aránya a teljes lakás (és lakott üdülő) számához viszonyítva.
Általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb végzettségűek aránya*	Befejezett általános iskola végzettséggel sem rendelkezők aránya 15 éves és idősebb lakosság körében.
Általános iskola 8. évfolyam végzettségűek aránya*	Általános iskolával (8. évfolyam), mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 15 éves és idősebb lakosság körében.
Középfokú iskola, érettségi nélküli végzettségűek aránya*	Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 18 éves és idősebb lakosság körében.
Érettségizettek aránya	Érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 18 éves és idősebb lakosság körében.
Egyetem, főiskola stb. oklevéllel végzettségűek aránya*	Egyetemi, főiskolai stb. oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 25 éves és idősebb lakosság körében.
Nőtlenek / hajadonok aránya*	A nőtlenek, hajadonok aránya a 15 éves és idősebb lakosság körében.
Házasok aránya*	A házasok aránya a 15 éves és idősebb lakosság körében.
Élettársi kapcsolatban élők aránya	Az élettársi kapcsolatban élők aránya a 15 éves és idősebb lakosság körében.
Elváltak aránya*	Az elváltak aránya a 15 éves és idősebb lakosság körében.
Özvegyek aránya*	Az özvegyek aránya a 15 éves és idősebb lakosság körében.
Családra vonatkoztatott családtagok* száma	100 családra jutó családtagok száma.
Három vagy több gyermeket nevelő házaspár és élettársi kapcsolatok*	Három vagy több gyermeket nevelő, kétszülős (házaspár és élettársi kapcsolat) családok aránya a családok számához viszonyítva.
Gyermekecs nevelő egyszülős családok aránya*	Egyszülős, gyermeket nevelő családok aránya a családok számához viszonyítva.

Köszönöm a figyelmet!

Semmelweis Egyetem Epidemiológiai és Surveillance Központ
Dr. Nagy Csilla: nagy.csilla@semmelweis.hu